

Nr 107.

Av herr **Petrén**, i anledning av *Kungl. Maj:ts förslag till löneroglering för befattningshavare vid naturhistoriska riksmuseet.*

Två av de befattningshavare vid naturhistoriska riksmuseet, för vilka såväl vetenskapsakademien som riksmuseets intendentur påyrkat avsevärt högre löneförmåner än vad Kungl. Maj:t i bilaga till statsverkspropositionen, 8:de huvudtiteln, föreslagit, hava synbarligen erhållit en, med hänsyn till göromålen och de för tjänsterna fordrade kvalifikationerna, alldeles för låg löneplacering i den för riksmuseet av Kungl. Maj:t föreslagna staten. De åsyftade befattningshavarna äro förste vaktmästaren och den vaktmästare, för vilken fordras trädgårdskunnighet.

Vad *förste vaktmästaren* beträffar, har han av Kungl. Maj:t, i överensstämmelse med lönerogleringskommitténs förslag, placerats i lönegrad B 7, medan riksmuseets intendentur och vetenskapsakademien påyrkat placering i lönegraden B 10 och benämningen »uppsyningsman».

Bland de uppgifter, som åligga 1:ste vaktmästaren (vilken i övrigt enligt instruktionen helst bör äga någon kunskap i främmande språk) är hans i § 23 mom. 2 av riksmuseets instruktion stadgade förmanskaper för museets övriga vaktmästare i allt som rör deras arbete för museet i dess helhet. Förutom de ordinarie vaktmästarna finnas emellertid vid museet fast anställda 7 extra bevakningsbiträden, 5 städerskor och en nattvakt, varförutom tillfälliga medhjälpare ofta måste anlitas för kortare tid. Hela denna personal är underställd förste vaktmästaren, som har att i huvudsak på egen hand övervaka densamma, leda arbetet, kontrollera nattbevakningen m. m. Förste vaktmästaren skall enligt instruktionen »anskaffa nödig bevakningspersonal», och motsvarande åliggande kommer i verkligheten på hans lott även beträffande städerskorna och tillfälligt anställd personal. Han äger att uppgöra avlöningslistor för den extra personalen, kontrollera beräkningen av arbetstid och verkställa utbetalning av avlöning, för vilket ändamål han från vetenskapsakademiens kamrerarekontor utbekommer förskott, som av honom redovisas. Han måste i stor utsträckning ombesörja inköp ur det allmänna expensanslaget av inventarier och förbrukningsmaterial. Hans ställning i förhållande till allmänheten är även av krävande art; han svarar för ordningen inom de stora utställningslokalerna under visningstiden och ombesörjer vidare försäljningen av vägledning samt redovisar inflytande medel.

Förste vaktmästarens omsorg om det stora byggnadskomplexet har ansetts vara av den betydelse, att han därför tillerkänts fri bostad jämte bränsle, vilken förmån han genom den nya lönerogleringen förlorar. Löneroglerings-

kommittén håller visserligen före, att ingen ersättning för den förlorade naturaförmånen bör beräknas, men enligt inhämtade uppgifter äro de åligganden, för vilka dessa förmåner hittills utgått, av mycket stor betydelse för byggnadernas rätta vård. Ett enda exempel må anföras. Under den tid, som förflutit efter inflyttningen i de nya lokalerna, har det vid häftiga regn blott alltför ofta inträffat, att läckor i taken uppkommit, vilka, om de ej i tid uppmärksammas, kunna förorsaka synnerligen allvarliga skador med avseende på inventarier och samlingar. Överhuvudtaget måste förste vaktmästaren vara beredd att alla tider på dygnet ingripa beträffande plötsligt uppkomna skador och bristfälligheter av olika slag. Han är vidare ansvarig för upprätthållandet av god ordning beträffande personalens bostäder, för vilken uppgift, förutom gott omdöme, en i alla avseenden starkt markerad förmansställning är av vikt. Den av löneregleringskommittén omtalade extra ersättningen av 200 kr. grundar sig blott på en tillfällig överenskommelse med byggnadsstyrelsen och utgår för uppgifter, vilka *ej* tillkomma förste vaktmästaren i *tjänsten*, främst kontrollen för byggnadsstyrelsens räkning av med reparationer sysselsatta arbetare.

För en rätt uppskattning av förste vaktmästarens tjänsteställning är en särskild omständighet beträffande riksmuseets organisation av stor vikt. Såsom i någon mån torde framgå redan av det föregående och för övrigt är naturligt beträffande en institution av museets storlek och art, förekomma en mångfald för hela museet gemensamma jämförelsevis maktpåliggande praktiska bestyr, vilka icke kunna anses tillkomma en befattningshavare i vaktmästarställning. Emellertid finnes vid museet förutom maskinisten, som är upptagen av sina särskilda uppgifter, ingen befattningshavare av högre grad, åt vilken dessa göromål kunna anförtros, för så vitt de icke anses böra direkt påläggas museets förste intendent. Denne, som för sina särskilda åligganden åtnjuter ett arvode av 500 kr., tages helt naturligt huvudsakligen i anspråk för större ärenden rörande museets förvaltning. Då han för övrigt i första rummet är föreståndare för en av museets avdelningar och har samma vetenskapliga och museala uppgifter som övriga intendent, är det uppenbart orimligt att beträffande de praktiska bestyren av honom kräva en långt gående befattning med detaljer. Detta gör, att mycket stora krav måste ställas på förste vaktmästaren och åt honom anförtros uppgifter av mycket större omfattning och betydelse än som pläga tillkomma förste vaktmästarna i ämbetsverken. Detta för förste vaktmästarens ställning avgörande och för riksmuseet säregna förhållande kunde icke tillräckligt förutses, då befattningen upprättades före utflyttningen till de nya lokalerna, och densamma blev därför från början avgjort för lågt placerad i löneskalan.

Med hänsyn till vad här anförts beträffande förste vaktmästarens åligganden synes den av vetenskapsakademien för honom föreslagna löneplaceringen väl motiverad liksom ock att han benämnas »uppsyningsman».

För den befattningshavare, vilken i statförslaget benämnas vaktmästare, tillika trädgårdsskötare, hava museets intendent och vetenskapsakademien

föreslagit lönegrad B 7, medan han av Kungl. Maj:t, i överensstämmelse med löneregleringskommitténs förslag, placerats i lönegrad B 5. Denna låga placering på löneskalan synes bero på en missuppfattning rörande tjänstens karaktär. Enligt vad jag av intendenten för den botaniska avdelningen inhämtat, består den trädgårdssakkunnige vaktmästarens tjänstegöromål inom avdelningen blott till mycket ringa del av handräkningsarbete och andra enklare vaktmästaregöromål, utan till alldeles övervägande del av arbete av vida mer kvalificerad natur, såsom *preparationsarbeten*, ordnandet av samlingar och dessas katalogisering, o. s. v. En stor del av året upptages emellertid den huvudsakliga arbetstiden av den till museets yttre anläggningar förlagda delen av tjänstgöringen. Denne befattningshavare är härvidlag bl. a. förman för övriga i hithörande arbeten deltagande vaktmästare, eldare och mera tillfälligt anställda arbetare, förmedlar med de senare avtal om anställning och arbetspris, utbetalar dessas löner, för vilket ändamål han hos vetenskapsakademiens kamrerare lyfter förskott, och redovisar dessa med avlöningslistor, uppgör förslag till och verkställer inköp av nödvändiga materialier o. s. v. Uppenbart är att så pass omfattande åligganden kräva kvalifikationer hos tjänsteinnehavaren, som måste väsentligen överstiga övriga vid museet anställda vaktmästares, vilkas tjänstgöring utanför avdelningarna utgöres av vakttjänst i museets utställningssalar och annat handräkningsarbete. Av vikt för tjänsteställningens bedömande är det kanske främst, att instruktionen för riksmuseet av denne tjänsteinnehavare kräver, att han skall vara trädgårdskunnig, vilket givetvis bör och alltid uppfattats på sådant sätt, att han redan vid anställningen skall vara fack-kunnig trädgårdsman. Vid platsens tillsättande har också huvudvikten lagts vid trädgårdsmeriternas kvalitet, vilket otvetydigt framgår av det motiverade förslag, som av vetenskapsakademien infordrades av dåvarande intendenten för botaniska avdelningen. Akademien beslöt också i överensstämmelse med detsamma. Senare har också museets nuvarande förste intendent i sitt yttrande med anledning av en av den nuvarande tjänsteinnehavaren framställd begäran om löneförbättring vitsordat, att hans »utbildning, omfattande bland annat examen vid statens trädgårdsskola samt 4 års studier i utlandet, ställer honom på en annan nivå än övriga (museets) vaktmästare, och *att han närmast är att jämställa med preparatorerna*». Efter dessa uttalanden ifrågasätter visserligen förste intendenten i viss mån behovet av en så högt kvalificerad trädgårdsman för skötandet av museets anläggningar, när dessa en gång bli färdigordnade, samt anser, att frågan om »en eventuell särskild trädgårdsmästares ställning synes böra anstå, tills de nya förhållandena inträda». Detta uttalande har för löneregleringskommittén varit av grundläggande betydelse vid dess placering av tjänsten i lönegraden B 5. Emellertid är att märka, att sedan nyssnämnda uttalanden gjordes drygt 4 år förflutit och att, enligt vad jag inhämtat, å ena sidan under denna tid frågan om eventuell omreglering av förhållandena på intet sätt framskridit och att å andra sidan de yttre anläggningarnas vård under denna tid visat sig mera krävande än som

förut framträtt. Förste intendenten har också på förfrågan förklarat, att han numera anser tjänstens uppflyttning till lönegraden B 7 i alla avseenden fullt motiverad. De härför i det föregående anförda skälen synas också fullt övertygande.

Utöver avlöningen i den föreslagna lönegraden har löneregleringskommittén åt här ifrågavarande tjänsteinnehavare föreslagit ett särskilt arvode på extra stat å 300 kronor. *Detta arvode har uttryckligen och uteslutande motiverats med hans skyldighet att under fem sommarmånader utföra visst övertidsarbete, så att hans sammanlagda dagliga tjänstgöringstid under sommaren fastställts till 10 timmar.* Det av kommittén föreslagna arvodet ansågs av intendenterna och vetenskapsakademien i deras yttranden med anledning av lönekommitténs betänkande för litet och föreslogs höjt till 600 kronor. Ersättning med detta belopp för tre timmars dagligt övertidsarbete under fem månader torde stå i god överensstämmelse med de i de reglerade verken fastställda grunderna för avlönande av övertidsarbete av befattningshavare i lönegraden B 7.

På ännu en punkt får jag yrka på ändring i den av Kungl. Maj:t framlagda staten för naturhistoriska riksmuseet, nämligen beträffande anslaget till ritningar och fotografier, som upptagits till oförändrat belopp av 7,000 kronor.

Av detta anslag, vilket är uppdelat på de sju museiavdelningarna vid Freskati med lika belopp av 1,000 kronor, utgå bl. a. arvoden till ritare. Dessa äro i allmänhet mera tillfälligt anställda och åtnjuta icke dyrtidstillägg. Emellertid finns vid riksmuseet även en kvinnlig ritare, som i mer eller mindre fast anställning arbetat vid museet sedan 1894, om ock under äldre tid med samtidig sysselsättning på annat håll. Ifrågavarande numera fast anställda befattningshavare åtnjuta för närvarande ur ritningsanslaget ett årligt arvode av 2,500 kronor, å vilket utgår dyrtidstillägg. Av detta årliga arvode tillskjuter den paleobotaniska avdelningen hela sin andel av ritningsanslaget eller 1,000 kronor, de botaniska och entomologiska avdelningarna resp. 700 och 800 kronor. Tjänstgöringen är i proportion härtill fördelad på de olika avdelningarna. Genom den nedsättning av dyrtidstillägget, som föranledes av regleringen, kommer ifrågavarande ritares avlöningsförmåner att minskas med 450 kronor. Det kan givetvis icke hava avsetts, att en dylik nedsättning skulle bliva följden av den rent formella omläggningen i samband med löneregleringen. I alla andra motsvarande fall har ersättning för det sänkta dyrtidstillägget beretts genom höjning av vederbörande anslag, och ingen anledning finns att för ifrågavarande befattningshavare frångå denna princip. Anslaget till ritningar kan icke bestrida den behöfliga ersättningen, enär den paleobotaniska avdelningen redan nu för avlöning av denna kvinnliga ritare förbrukar hela sin andel, och de små belopp, vilka, sedan motsvarande arvode utgått, återstå av de bägge andra avdelningarnas andelar, äro tagna i anspråk för andra minst lika viktiga ändamål.

På det att ifrågavarande befattningshavare icke genom löneregleringen må vederfaras en betydande och omotiverad minskning av löneförmånerna, vilket

— som sagt — icke torde varit avsett, synes anslaget till ritningar alltså böra höjas med erforderligt belopp eller 375 kronor. Denna höjning motsvaras av en lika stor minskning i anslag till dyrtidstillägg och medför alltså ingen stegring av statsutgifterna i jämförelse med innevarande budgetår.

På här anförda skäl får jag sålunda hemställa,

att riksdagen måtte besluta de ändringar uti Kungl. Maj:ts äskanden till anslag för nästa budgetår till naturhistoriska riksmuseet,

att det i staten i stället för »1 förste vaktmästare» i lönegrad B 7 upptages »1 uppsyningsman» i lönegrad B 10 och att i stället för »1 vaktmästare, tillika trädgårdsskötare» i lönegrad B 5 upptages »1 vaktmästare, tillika trädgårdsmästare» i lönegrad B 7, samt att *det ordinarie förslagsanslaget* till avlöningar, m. m. i samband därmed höjes med 310 kronor eller till 229,260 kronor,

att det ordinarie reservationsanslaget till samlingar, m. m. höjes med 375 kronor eller till 93,695 kronor,

samt att det särskilda arvodet åt den trädgårdssakkunnige vaktmästaren höjes till 600 kronor.

Stockholm den 21 januari 1926.

Alfred Petré.
